

Karsten Hansen
landsstýrismaður

Svar

uppá

fyrirspurning nr. 90/2014 eftir § 52a í tingskipanini um fœðistovuna á Suðuroyar sjúkrahúsi frá Reimund Langgaard, lögtingsmanni

Spurningurin var soljóðandi:

1. Er landsstýrismaðurin samdur við úttalilsunum hjá serlæknanum Poul Martin Berthelsen, tá hesin á VP.fo, tann 15. mars 2015 vísti á, at fyri at hava eina fullgóða fœðistovu, har lívið hjá móður og nýfœðingi ikki skulu vera í óneyðuga stórum vanda, er neyðugt at hava nakrar grundressursir á staðnum?
2. Er landsstýrismaðurin samdur við úttalilsunum hjá Shahin Gaini, serlækna, tá hesin í samrøðu við Sosialin, tann 10. apríl 2015 greiðir frá, at tað ikki er ráðiligt at lata kvinnur fœða á einum sjúkrahúsi, har hvørki narkosulækni ella kirurgur eru knýttir fastir at?
3. Umframt omanfyreivendu læknar hava eisini Landslæknin og Landssjúkrahúsið mælt til, at fœðistovan á Suðuroyar Sjúkrahúsi verður niðurløgd. Eru aðrir myndugleikar ella læknafakligar tilráðingar, sum eisini mæla til at steingja fœðistovuna á Suðuroyar Sjúkrahúsi?
4. Kann landsstýrismaðurin upplýsa um aðrar læknafakligar tilráðingar hava eitt annað tilmæli um fœðistovuna á Suðuroyar Sjúkrahúsi enn omanfyreivendu læknar og stovnar?
5. Um tað, sum læknarnir greiða frá, er rætt, hvat ætlar landsstýrismaðurin at gera við støðuna?
6. Fáa kvinnur, sum eftir ætlan skulu fœða á Tvøroyri, greitt at vita um vandan við at fœða á sjúkrahúsi uttan neyðugar serlæknar og ressursir?
7. Hvørjar sømdir fáa tey, sum í lötuni noyðast til Havnar at bíða í dagar ella vikur, til tær skulu eiga?
8. Eru verandi sømdir nøktandi, og um ikki, hefur landsstýrismaðurin so ætlanir um at broyta hesar sømdir?
9. Shahin Gaini vísti á, at longu nú eru syrgilig dømi um sjúklingar, sum ikki hava fingið nøktandi viðgerð, einans orsakað av vantandi vitan og fakligheit. Kann landsstýrismaðurin vátta ella avsanna hetta?
10. Um so er, at barn hefur fingið skaða undir fœðing, grundað á vantandi ressursir ella serlæknar á sjúkrahúsinum, hvørjar lógatryggjaðar skyldur hefur samfelagið so mótvegis teimum avvarðandi?
11. Er dømi um aðra deild, sum hevði verið tryggari fyri sjúklingarnar, um hon var á Landssjúkrahúsinum, heldur enn á øðrum av teimum smærru sjúkrahúsunum?
12. Er tað satt, tá Poul Martin Berthelsen førir fram, at smá sjúkrahús við minni ressursum geva ein falskan tryggleika við akuttari sjúku?

Svar:

Til nr. 1

Tá ið landsstýrismaðurin í 2013 fráboðaði avgerðina um at hann ikki metti at tað var ráðiligt at stongja Føðideildina á Suðuroyar sjúkrahúsið, varð samstundis fráboðað, at tað fakliga neyvan er nakar ivi um at tað er tryggast, at allar føðingar fara fram á Landssjúkrahúsinum, tí ongin obstetikari/føðilækni, barnalækni ella narkosulækni eru regluliga á Suðuroyar sjúkrahúsið.

Samstundis skal tað viðmerkjast, at tað ikki er ein sjúka at føða børn. Í t.d. Danmark verða tað stovnsettar fleiri og fleiri alment fíggaðar føðiklinikkir, ið einans eru mannaðar við ljósmøðrum. Eisini er vert at nevna, at í Onglandi eru tílíkar føðiklinikkir rættiliga vanligar.

Til nr. 2

Víst verður til svarið til spurning 1. Um tað verður víst til Suðuroyar sjúkrahús er vert at nevna, at tað ikki er satt tá ført verður fram, at hvørki narkosulækni ella kirurgur eru fast knýttir at sjúkrahúsinum. Kirurgur er altíð á sjúkrahúsinum, meðan narkosulækni er av og á – samstundis sum sjúkrahúsið altíð hevur tveir royndar narkosu sjúkrarøktarfrøðingar í vakt.

Til nr. 3

Landsstýrismaðurin er ikki vitandi um aðrar tilráðingar.

Til nr. 4

Tá ið málið um føðideildina í 2013 varð viðgjørt, metti avvarðandi kirurgiski yvirlæknin á Suðuroyar sjúkrahúsið ikki at tað vóru trupulleikar við føðiskipanini á Suðuroyar sjúkrahúsi. Í hesum sambandi vísti hann til ta neyvu visitasjónina sum er á sjúkrahúsinum.

Til nr. 5

Eftir tilmæli frá sjúkrahúsléiðsluni á Suðuroyar sjúkrahúsi, hevur landsstýrismaðurin tikið avgerð um at Føðideildin verður niðurløgd.

Til nr. 6

Tá barnakona fer til kommunulækna fyrstu ferð, greiðir hesin henni frá, at hon hevur rætt til at velja sjálv um hon ynskir at eiga heima, á Suðuroyar sjúkrahúsi ella á Landssjúkrahúsinum. Eisini verður hon kunnað um fyrimunir og vansar í hesum sambandi.

Í 20. viku í viðgongutíðini fara allar barnakonur, sum eru búsitandi í Suðuroynni, á Landssjúkrahúsið til ultraljóðskanning. Har fáa tær tilráðingar frá serkunnleikanum, t.e. føðilæknunum á Landssjúkrahúsinum, um hvar tað verður mett best at eiga hjá tí einstøku barnakonuni.

Í teimum førum har kona hevt ynskt og valt at eiga á Suðuroyar sjúkrahúsi, men har eitt hvørt stingur seg upp, sum liggur uttanfyri tað sum av danska heilsustýrinum verður mettt at verða ein "normal føðing", verður konan umvisiterað og send á Landssjúkrahúsið at eiga.

Hendan sera neyva visitasjónin, sum hevt verið seinastu 6 árinum, er beinleiðis orsök til, at burðartalið á Suðuroyar sjúkrahúsið seinastu árinum er fallið so ógvísligt.

Til nr. 7 og 8

Møguleikar eru fyri vistarhaldi í Gestalonini á Eirargarði til barnakonur við bústaði uttanfyri Suðurstreymoy, sum ikki eru innlagdar. Somu møguleikar eru fyri avvarðandi hjá teimum.

Landsstýrismaðurin metir, at umstøðurnar í dag eru rímuligar í Gestalonini og væl betri enn undan teimum umvælingunum og ábøtum, ið vórðu gjørdar í 2013 og 2014. Umstøðurnar kunnu altíð gerast enn betri og hetta kemur Landssjúkrahúsið at meta um í sambandi við ein arbeiðssetning, sum landsstýrismaðurin hevt latið Landssjúkrahúsinum og Suðuroyar sjúkrahúsi, eftir at hann hevt tikið avgerð um at lata føðideildina aftur.

Neyvari kunning umframt myndir av Gestalonini eru at finna á heimasíðuni hjá Landssjúkrahúsinum www.ls.fo

Til nr. 9 og 10

Tað er alment kent, at tað henda feilir á sjúkrahúsum – bæði í Føroyum og uttanlands, men eg eri ikki vitandi um hvørji syrgilig dømi læknin vísir til. Ei heldur tilskilar læknin um hann vísir til dømir, sum eru farin fram á Landssjúkrahúsinum ella á teimum báðum smærru sjúkrahúsunum. Tá ið tað henda fakligir feilir ella mistøk, er tað ikki landsstýrismaðurin sum fer inn at viðgera tílík mál, men aðrar skipanir sum eru settar á stovn til hetta endamál.

Sjúkrahúsverkið hevt sambært galdandi lóggávu "Lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet" vegleiðingarskyldu í sambandi við møguligar sjúklingaskaðar. Samsvarandi lógini er møguleiki at kæra um sjúklingaskaðar til "Patientombudet" ella fráboðað skaðar og søkja um endurgjald hjá "Patienterstatningin". Nærri kunning um hesar skipanir er at finna á heimasíðunum hjá ávikavist Heilsumálaráðnum og Landssjúkrahúsinum.

Til nr. 11

Landsstýrismaðurin er ikki vitandi um tílík dømir.

Til nr. 12

At talan er um "falskan tryggleika" eru tað helst fleiri ymiskar meiningar um. Tað er satt, at tey størru sjúkrahúsinu hava fleiri fakbólkar á vakt, og tí hava eina breiðari tilbúgving til at handfara akuttar skaðar og sjúku. Um Suðuroyggin verður tikin sum dømi, so er talan um eina oyggj, sum hevt eina fjarstøðu til meginøkið, og har tað ikki altíð er flúgvandi ella siglandi – serliga um veturin. Sjúkrahúsið hevt tí stóran týðning fyri oynna, eisini í mun til teir akuttu tilburðirnar, men samstundis hevt tað týðning at tað á sjúkrahúsinum framhaldandi verður gjørd ein neyv visitasjón, soleiðis at sjúklingar koma á rætt viðgerðarstað skjótast gjørligt.

Heilsumálaráðið, 15. maí 2015

Karsten Hansen
landstýrismaður